

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till undersökning rörande vissa vattenregleringsföretag m. m.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 3 mars 1939 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 170, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till Undersökning rörande vissa vattenregleringsföretag m. m. för budgetåret 1939/40 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Lina myr i Gotlands län.

Hos Kungl. Maj:t ha *Carl Jakobsson i Hörsne m. fl.* gjort framställning om vidtagande av åtgärder för inlösen till staten av Lina myr på Gotland.

Lantbruksstyrelsen har den 17 februari 1939 avgivit utlåtande i ärendet samt därvid anfört bland annat följande.

Enligt lantbruksstyrelsens förmenande kan det synas lämpligt, att med anledning av föreliggande framställning om statlig inlösen av Lina myr m. m. en utredning därom kommer till stånd, avseende äganderättsförhållanden, markområdenas avstyckning från vederbörande fastigheter, statens kostnader för inlösen, reglering av vattenståndet å myren och de inlösta områdenas framtida disposition m. m. Kostnaderna för en sådan utredning torde böra helt bestridas av statsmedel; likväl torde jordägarna böra tillförbindas att, för den händelse i framställningen ifrågasatta åtgärder komma till verkställighet, svara för viss del, förslagsvis högst hälften av nämnda kostnader.

Storleken av kostnaderna för den förordade utredningen kunna i förväg endast mycket approximativt uppskattas, då någon bestämd hållpunkt för en uppskattning i frågans nuvarande läge svåriligen kan påvisas och för utredningen torde komma att erfordras vissa lantmäteriatgärder, angående vilkas kostnader lantbruksstyrelsen icke kan uttala sig. Emellertid bör huvudsakliga delen av för utredningen nödigt material kunna hämtas ur redan förefintliga, vid syneförrättningen angående torrlägningsföretaget upprättade plankartor m. m. Med hänsyn härtill anser sig styrelsen kunna approximativt uppskatta kostnaderna för ifrågavarande utredning till ett belopp av 6,000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte för verkställande av utredning i angivna syften anvisa högst 6,000 kronor.

Sjöarna Bodträsk-Lomben, Bodträsk och Storträsk i Norrbottens län.

På framställning av vederbörande intressenter har statens lantbruksingenjör G. Hegethorn år 1933 verkställt viss undersökning för uppgörande av preliminära kostnadsberäkningar och båtnadsuppskattningar för ett tilltänkt sjösänkingsföretag, avseende urtappning av sjöarna Bodträsk-Lomben, Bodträsk och Storträsk i Nederkalix socken.

För olika utsträckningar av sjösänkingsföretaget skulle preliminärt beräknade grävningsekostnader och approximativt uppskattad båtnad ställa sig på följande sätt:

Företagets omfattning	Grävningsekostnad kronor	Båtnad kronor	Relativ kostnad
Sänkning av Bodträsk-Lomben	90,000	20,000	4.5
Sänkning av Bodträsk-Lomben och Bodträsk samt upptagande av Storträskälven till järnvägen	128,000	45,000	2.85
Sänkning av Bodträsk-Lomben, Bodträsk och Stor- träsk	150,000	75,000	2.0

I en den 31 januari 1938 dagtecknad skrift har *Nederkalix sockens kommunalnämnd* gjort framställning om statligt stöd till genomförande av ifrågasatt sjösänkingsföretag.

Över framställningen ha yttranden avgivits av lantbruksstyrelsen den 4 mars 1938, av torrläggningkommittén den 31 januari 1939 och av statskontoret den 17 februari 1939. Lantbruksstyrelsen har med sitt yttrande överlämnat, bland annat, från Nederkalix sockens kommunalnämnd införskaffade preliminära uppgifter angående de av företaget beroende fastigheternas nuvarande innehav av odlad jord och genom torrläggningen motsedda tillskott av odlingsmark och äng. Enligt nämnda uppgifter skulle genom företaget 35 intressenter i Nederkalix socken, ägare till fastigheter med en odlad jord av 126.1 hektar, genom sjösänkningen erhålla landvinning med en areal av 222.1 hektar, därav 28.6 hektar odlad, vattensjuk mark, 146.5 hektar odlingsmark samt 47 hektar ängsmark. Därjämte skulle enligt uppgift fastighetsägare inom Hietaniemi kommun erhålla omkring 20.0 hektar odlingsmark genom sjösänkningen.

Lantbruksstyrelsen har i sitt yttrande anfört i huvudsak följande.

Då det ifrågasatta torrläggingsföretaget skulle innefatta, bland annat, sänkning av sjö, varjämte flottled synes beröras, kan utförande av företaget icke komma ifråga förrän utredning föreligger enligt bestämmelserna i vattenlagen. Av vederbörande lantbruksingenjörs utlåtande i ärendet framgår, att kostnaderna för företagets genomförande så avsevärt överstiga värdet av genom torrläggningen uppkommande båtnad, att understöd ur avdikningsanslaget eller avdikningslånefonden till företaget icke är att påräkna. Emellertid synes det icke uteslutet, att ett genomförande av företaget i allt fall är av betydelse för jordbruket i orten. Av de inhämtade uppgifterna angående de av företaget beroende fastigheterna synes framgå, att dessa samtliga äro att karakterisera som ofullständiga jordbruk, ävensom att det tillskott av ny jord, som genom företaget skulle vinnas, i de flesta fall skulle för dem bliva av betydande värde. Härtill kommer, att företaget med de arbetstillfällen, det skulle erbjuda för ortens befolkning, kan vara lämpat som beredskapsar-

bete under tider av arbetslöshet och sålunda utföras med anlåtande av för dylika arbeten tillgängliga medel. För utrönande av de ifrågavarande jordbrukens utvecklingsmöjligheter synes det önskvärt, att en utredning enligt vattenlagens bestämmelser kommer till stånd rörande företaget. Vederbörande lantbruksingenjör har vid på anmodan av lantbruksstyrelsen verkställt förhandsberäkning uppskattat kostnaderna för en dylik utredning till i runt tal 4,000 kronor, exklusive hantlangning och dylikt. Det kan antagas, att med de begränsade ekonomiska resurser, över vilka de av företaget berörda jordägarna synas förfoga, det näppeligen är möjligt för dem att uppbära det för utredningen erforderliga beloppet. Vid det förhållandet, att företaget närmast skulle få karaktär av beredskapsarbete, finner styrelsen sig böra förorda, att ifrågavarande utredningskostnader täckas av statsmedel.

Departementschefen har anfört följande.

»I betraktande av att i förevarande båda fall för en hel bygd betydelsefulla intressen stå på spel finner jag önskvärt, att på statens bekostnad utredningar verkställas angående de ifrågasatta företagen. Utredningen rörande Lina myr torde böra avse såväl frågan huruvida statsinlösen av myren bör komma till stånd som frågan om vattenavledning från densamma, samt huvudsakligen inriktas på de i lantbruksstyrelsens utlåtande omnämnda spörsmålen. Beträffande det tilltänkta vattenavledningsföretaget rörande sjöarna Bodträsk-Lomben, Bodträsk och Storträsk bör även tagas under överbäggande, huruvida icke andra alternativ till företagens utförande kunna ifrågakomma såsom ekonomiskt mindre ogynnsamma än de hittills ifrågasatta. Mot lantbruksstyrelsens uppskattning av de belopp, som kunna erfordras för utredningarna, finner jag ingen anledning till erinran. Det för ändamålet sålunda erforderliga beloppet, tillsammans 10,000 kronor, torde böra anvisas såsom särskilt anslag under riksstatsens nionde huvudtitel. Medelsanvisningen torde böra ske i form av reservationsanslag. Det lärer få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen godkänner ett förslag enligt vad jag nu förordat, sedermera meddela de närmare föreskrifter rörande medlens disposition, som finnas behöfliga. I fråga om Lina myr torde, därest sedermera utan inlösen till staten av myren statsbidrag beviljas för utförande av vattenavledning från densamma, hälften av för utredningen utbetalt belopp böra gå i avräkning å statsbidraget.»

Utskottet, som tillstyrker förevarande framställning, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Undersökning rörande vissa vattenregleringsföretag m. m.* för budgetåret 1939/40 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 10,000 kronor.

Stockholm den 28 mars 1939.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.